

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ

Члан 1.

У Закону о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 - др. закон, 73/18, 67/19, 6/20 – др. закони, 11/21 – аутентично тумачење, 67/21 и 67/21 – др. закон), у члану 11. став 14. мења се и гласи:

„Чланови Националног савета имају право на накнаду за рад у висини коју утврди Влада”.

Члан 2.

У члану 14. после става 3. додаје се нови став 4. који гласи:

„Уколико Национално акредитационо тело не оствари довољно планираних прихода за покриће својих расхода, недостајућа средства могу се обезбедити у буџету Републике Србије.”

Досадашњи став 4. постаје став 5.

Члан 3.

У члану 74. у ставу 2. после речи: „академских студија” у наставку се додаје реченица која гласи:

„Изузетно, у пољу медицинских наука у звање предавача може бити изабрано и лице са завршеним интегрисаним академским студијама и завршеном здравственом специјализацијом.”

Члан 4.

У члану 78. став 1. мења се и гласи:

„Универзитет може, на предлог факултета или друге високошколске јединице, доделити звање професора емеритуса редовном професору у пензији, пензионисаном у претходне две школске године, који има најмање 20 година радног стажа на универзитету, који се посебно истакао својим научним, односно уметничким радом, стекао међународну репутацију и постигао резултате у обезбеђивању наставно-научног, односно наставно-уметничког подмлатка у области за коју је изабран, и то најмање три менторства на докторским дисертацијама, односно најмање три менторства на докторским уметничким пројектима, као и да је био руководилац најмање два научна пројекта, односно да има најмање 12 репрезентативних референци у пољу уметности”.

После става 5. додаје се нови став 6. који гласи:

„Накнада за рад професора емеритуса, који изводи наставу на мастер академским студијама и докторским студијама исплаћује се под истим условима као и лицима из члана 93. став 2. овог закона.”

Досадашњи ст. 6. и 7. постају ст. 7. и 8.

У досадашњем ставу 6. који постаје став 7. речи: „седам година” замењују се речима: „десет година”.

Члан 5.

У члану 82. став 5. после речи: „члана” додају се речи: „и време на које се закључује уговор о раду”.

Члан 6.

У члану 83. став 1. после речи: „студијама првог степена студента” додају се речи: „докторских академских студија,” а речи: „студије првог степена студија” замењују се речима: „сваки од претходних степена студија”.

У ставу 5. речи: „за још једну годину” замењују се речима: „два пута по једну годину”.

Члан 7.

У члану 83а ст. 2–8 бришу се.

Досадашњи став 9. постаје став 2.

Члан 8.

У члану 84. став 7. речи: „за још три године” замењују се речима: „два пута по три године”.

Члан 9.

У члану 100. после става 3. додају се нови ст. 4. и 5. који гласе:

„Високошколске установе могу приликом уписа студената на студије да уведу тест склоности.

Високошколска установа која образује верске службенике традиционалних цркава и верских заједница уписује под условима из ст. 1–3. овог члана и кандидате који су завршили богословску матуру.”

Досадашњи ст. 4–9. постају ст. 6–11.

У досадашњем ставу 7. који постаје став 9. број: „6” замењује се бројем: „8”.

Члан 10.

У члану 148. ст. 2–4. мењају се и гласе:

„Студенти уписани на основне студије и на студије на вишим школама до 10. септембра 2005. године могу завршити те студије по започетом наставном плану и програму, условима и правилима студија, најкасније до краја школске 2025/2026. године, а студенти уписани на интегрисане студије из поља медицинских наука, до краја школске 2026/2027. године.

Студенти уписани на магистарске студије до 10. септембра 2005. године могу завршити те студије по започетом плану и програму, условима и правилима студија, најкасније до краја школске 2025/2026. године.

Кандидати који су пријавили докторску дисертацију до 10. септембра 2005. године, односно студенти који су уписали докторске студије по прописима који су важали до тог датума, могу да стекну научни назив доктора наука, односно да заврше докторске студије по започетом плану и програму, условима и правилима студија, најкасније до краја школске 2025/2026. године.”

Члан 11.

У члану 149. после става 3. додају се ст. 4. и 5. који гласе:

„Високошколске установе које су у периоду од ступања на снагу Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 76/05, 100/07 - аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 - аутентично тумачење, 68/15 и 87/16), завршно са школском 2012/2013. годином уписивале студенте по усвојеним наставним плановима и програмима, односно по студијским програмима усвојеним од стране надлежних органа, који су испунили све обавезе у складу са програмом студија које су похађали, сматра се да су издавале дипломе о стеченим стручним и академским називима у складу са законом.”

Стручни, академски назив стечен у складу са одредбом става 4. овог члана у погледу права која из њега произлазе изједначен је са одговарајућим стручним, академским називом прописаним чланом 127. Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 76/05, 100/07 – аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 – аутентично тумачење, 68/15 и 87/16), односно чланом 110. Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 67/19, 27/18 - др. закон, 73/18, 6/20 - др. закони, 11/21 - аутентично тумачење, 67/21 и 67/21 - др. закон).”

Члан 12.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о изменама и допунама Закона о високом образовању је у одредби члана 97. тачка 10. Устава Републике Србије, према коме Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, систем у области образовања.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

У циљу прецизирања и усклађивања појединих одредаба Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 - др. закон, 73/18, 67/19, 6/20 - др. закони, 11/21 - аутентично тумачење, 67/21 и 67/21 - др. закон), у даљем тексту: Закон, потребно је извршити измене и допуне тог закона.

Предложеним изменама и допунама Закона, регулишу се питања академских назива за студенте која се односе на сараднике у настави и асистенте, као и на статус студената који су уписани до 10. септембра 2005. године на свим нивоима студија.

Такође, предложеним изменама и допунама Закона решиће се спорно питање академских назива за студенте који су уписивали основне студије по плановима и програмима којима нису предвиђени ЕСПБ бодови на установама које су у тренутку уписа студената имале решење о испуњености услова за почетак рада и обављање делатности, а акредитацију добиле накнадно.

Предложене измене и допуне у вези са накнадом за чланове Националног савета и начин финансирања Националног акредитационог тела, треба да доведу до изједначавања висине накнаде са висином накнаде за друга слична тела као и изједначавања финансирања Националног акредитационог тела са начином финансирања осталих тела и агенција у Републици Србији и обезбеђивање финансијске самоодрживости НАТ-а.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Предлога закона врши се измена у члану 11. став 14. Закона, чимесе омогућава да висина накнаде за рад Националног савета коју утврђује Влада Републике Србије, буде изједначена са висином накнаде за друга слична тела, као што је на пример Национални савет за науку.

Чланом 2. Предлога закона врши се допуна члана 14. Закона новим ставом, чиме се начин финансирања Националног акредитационог тела (НАТ) изједначава са начином финансирања осталих тела и агенција у Републици Србији и обезбеђује финансијска самоодрживост НАТ. Такође, на овај начин поступа се у складу са препорукама Панела Европске асоцијације за обезбеђење квалитета у високом образовању (European Association for Quality Assurance in Higher Education – ENQA), који је у свом Извештају о усклађености НАТ са Европским стандардима и смерницама (Standards and

Guidelines for quality assurance in the EHEA – ESG) из фебруара 2020. године, констатовано да је неопходно да успостављања стабилног начина финансирања, кроз израду дугорочних финансијских планова и финансијску подршку из државног буџета, а у циљу отклањања примедби ENQA у примени ESG и обнављању пуноправног чланства у овој организацији. Преласком на делимично буџетско финансирање избегла би се евентуална потреба повећања накнада за поступке акредитације високошколских установа и студијских програма, које плаћају високошколске установе у Републици Србији.

Чланом 3. Предлога закона врши се допуна члана 74. Закона, чиме се одређује ко још може да буде у пољу медицинских наука предавач (из разлога што поједина лица која су компетентна да буду предавачи у области медицинских наука закон својом дефиницијом није обухватао).

Чланом 4. Предлога закона врши се измена и допуна члана 78. Закона, чиме се на конкретнији начин прецизирају услови за професора емеритуса, као и то да имајући у виду да досадашња накнада за рад професора емеритуса није дефинисана, потребно је да се дефинише у складу са реалном накнадом која одговара лицима која се налазе у продужењу радног односа.

Чланом 5. Предлога закона којим допуњава члан 82. Закона, тако да се прецизира да високошколска установа својим актом регулише и време на које се закључује уговор о раду.

Чланом 6. Предлога закона врши се измена и допуна члана 83. Закона, чиме се, имајући у виду да су сарадници у настави и асистенти у радном односу, ангажовани у наставном процесу и имају право да студирају троструки број школских година потребних за реализацију студијског програма (студирање уз рад, члан 109), омогућава да за време студија наведена лица могу бити поново бирана у дато звање. Тиме се омогућава задржавање младих на ВШУ и квалитетније извођење наставног процеса.

Чланом 7. Предлога закона врши се измена члана 83а тако што се бришу ст. 2–8, имајући у виду да се у пракси показало да страни партнери траже да делимично учествују у избору лектора, као и да постоји проблем у вези надокнаде за њихов рад, која би требало да уважава критеријуме конкретне државе, целисходније је да ова материја уређује одлуком министра.

Чланом 8. Предлога закона којим се мења члан 84. Закона, чиме се, имајући у виду да су сарадници у настави и асистенти у радном односу, ангажовани у наставном процесу и имају право да студирају троструки број школских година потребних за реализацију студијског програма (студирање уз рад, члан 109), омогућава да за време студија наведена лица могу бити поново бирана у дато звање. Тиме се омогућава задржавање младих на ВШУ и квалитетније извођење наставног процеса.

Чланом 9. Предлога закона мења се члан 100. Закона, имајући у виду да је у разговору са факултетима уочено је да неки од њих желе да уведу тест склоности, а нису у питању области спорта и уметности, код којих је тест раније предвиђен, те се сматра да је потребно дати могућност ВШУ да уведу додатно тестирање. Такође, прописано је да високошколске установе

које образују верске службенике традиционалних цркава и верских заједница, уписују под условима из ст. 1–3. овог члана и кандидате који су завршили богословску матуру. На овај начин се решава и статус ових ученика у погледу наставка школовања.

Чланом 10. Предлога закона мења се члан 148. Закона на начин да се студентима уписаним на основне студије и студије на високим школама до 10. септембра 2005. године омогућава завршетак започетих студија до краја школске 2025/2026. године, а студентима уписаним на интегрисане студије из поља медицинских наука до краја школске 2026/2027. године. Такође, студентима уписаним на магистарске студије до 10. септембра 2005. године омогућава се завршетак студија по започетом плану и програму, условима и правилима студија, најкасније до краја школске 2025/2026. године. Ставом 4. овог члана Предлога закона предвиђено је да кандидати који су пријавили докторску дисертацију до 10. септембра 2005. године, односно студенти који су уписали докторске студије по прописима који су важили до тог датума могу да стекну научни назив доктора наука, односно да заврше докторске студије по започетом плану и програму, условима и правилима студија, најкасније до краја школске 2025/2026. године.

Чланом 11. Предлога закона предвиђена је допуна члана 149. Закона, тако што је предвиђено да високошколске установе које су у периоду од ступања на снагу Закона о високом образовању из 2005. године завршно са школском 2012/2013. годином уписивале студенте по усвојеним наставним плановима и програмима, односно по студијским програмима усвојеним од стране надлежних органа, који су испунили све обавезе у складу са програмом студија које су похађали, сматра се да су издавале дипломе о стеченим стручним и академским називима у складу са законом. Такође, стручни, академски назив стечен у складу са овим одредбама у погледу права која из њега произлазе изједначен је са одговарајућим стручним, академским називом прописаним чланом 127. Закона о високом образовању из 2005, односно чланом 110. Закона о високом образовању из 2017. године.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Средства потребна за спровођење овог закона у 2023. години обезбеђена су Законом о буџету Републике Србије за 2023. годину („Службени гласник РС”, број 138/22), у оквиру Раздела 26 - Министарство просвете, Глава 26.4 - Више и универзитетско образовање, Програм 2005 - Високо образовање, функција 940 - Високо образовање, Програмска активност 0014 - Развој високог образовања, апропријација економска класификација 424 - Специјализоване услуге, у износу од 25.000.000 динара.

Средства потребна за спровођење овог закона у наредним годинама обезбедиће се у оквиру утврђених лимита на размену министарства надлежног за високо образовање и у складу са билансним могућностима буџета Републике Србије, односно у оквиру утврђеног укупног нивоа расхода и издатака буџета Републике Србије за сваку годину.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ПОВРАТНО ДЕЈСТВО ЧЛАНА 10. ПРЕДЛОГА ЗАКОНА

Повратно дејство садржано у одредби члана 10. Предлога закона предложено је да би се избегла правна несигурност за већи број студената обухваћени одредбама члана 148. Закона, односно да би се наведеним студентима омогућио завршетак започетих студија по започетом наставном плану и програму, условима и правилима студија.

Чланом 148. Закона предвиђено је да студенти уписани на основне студије и на студије на вишим школама, као и на магистарским и докторским студијама до 10. септембра 2005. године, односно кандидати који су пријавили докторску дисертацију, могу завршити те студије по започетом наставном плану и програму, условима и правилима студија, односно могу да стекну научни назив доктора наука, најкасније до краја школске 2021/2022. године, а студенти уписани на интегрисане студије из поља медицинских наука, до краја школске 2022/2023. године.

Студентска конференција универзитета Србије предложила је да се студентима који су уписивали студије до 10. септембра 2005. године продужи рок за завршетак студија по започетом наставном плану и програму, условима и правилима студија, како не би изгубили права на окончање студија по започетом наставном плану и програму, условима и правилима студија.

Влада и Министарство просвете предлаже да се прихвати предлог Студентске конференције универзитета Србије. Руководећи се начелом „*primum non nocere*” („најпре, не нашкодити”), предложеном изменом настоји се да се не сузи обим права или онемогући остваривање права веће групације студената уписаних на студије до наведеног датума, што налаже општи интерес.

ПРЕГЛЕД ОДРЕДАБА ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ**Састав Националног савета****Члан 11.**

Национални савет има 17 чланова, које бира Народна скупштина, водећи рачуна о заступљености припадника оба пола, и то:

1) шест чланова из реда истакнутих редовних професора, врхунских стручњака у звању научног саветника, односно уметника са међународно признатим радовима или осведоченим доприносом националној култури, водећи рачуна о заступљености образовно-научних, односно образовно-уметничких поља, као и заступљености универзитета, на предлог Конференције универзитета;

2) два члана из реда професора струковних студија, на предлог Конференције академија струковних студија и високих школа (у даљем тексту: Конференција академија и високих школа);

3) седам чланова из реда врхунских стручњака, односно уметника са међународно признатим радовима или осведоченим доприносом националној култури, водећи рачуна о заступљености образовно-научних, односно образовно-уметничких поља, на предлог министарства надлежног за послове високог образовања;

4) два члана на предлог Привредне коморе Србије.

У питањима која су од значаја за студенте, на позив Националног савета, у раду Националног савета, са правом учествовања у одлучивању, учествују два представника студената које одређују студентске конференције из редова студената који имају просечну оцену студија најмање осам.

Када се на језику националне мањине у целини или делимично изводи настава у оквиру високог образовања, у питањима од значаја за извођење наставе на језику националне мањине, у раду Националног савета, са правом учествовања у одлучивању, учествује представник националног савета те националне мањине.

Конференција универзитета, Конференција академија и високих школа, министарство надлежно за послове високог образовања, односно Привредна комора Србије, објављује јавни позив за пријављивање кандидата за чланове Националног савета најкасније у року од шест месеци пре истека мандата чланова Националног савета.

Рок за пријављивање кандидата за чланове Националног савета јесте 15 дана од дана објављивања јавног позива.

Листа пријављених кандидата ставља се на увид јавности у року од 10 дана од истека рока за пријављивање кандидата.

Примедбе и предлози у вези са пријављеним кандидатима могу се доставити у року од 15 дана од дана стављања листе пријављених кандидата на увид јавности.

Конференција универзитета, односно Конференција академија и високих школа упућује предлог Влади, од највише 18, односно три кандидата, у року од 30 дана од истека рока за достављање примедби и предлога из става 7. овог члана, водећи рачуна о броју студената и о броју наставника и сарадника, сходно члану 26. став 5. овог закона. Министарство надлежно за послове високог образовања, односно Привредна комора Србије упућује предлог Влади, од највише осам, односно три кандидата у року од 30 дана од дана истека рока за достављање примедби и предлога из става 7. овог члана.

Влада обједињује предлог из става 8. овог члана и упућује га Народној скупштини, у року од 90 дана од дана објављивања јавних позива из става 4. овог члана.

Члан Националног савета не може бити лице изабрано, постављено или именовано на функцију у државном органу, органу аутономне покрајине или локалне самоуправе, у органу политичке странке или на дужност органа пословођења високошколске установе, као ни лице које је члан Комисије за акредитацију и проверу квалитета (у даљем тексту: Комисија за акредитацију) и лице које је запослено у Националном телу за акредитацију и обезбеђење квалитета у високом образовању (у даљем тексту: Национално акредитационо тело).

Мандат чланова Националног савета траје четири године са могућношћу још једног избора.

Народна скупштина разрешава члана Националног савета пре истека мандата, и то:

- 1) на лични захтев;
- 2) ако не испуњава дужности члана Националног савета или својим поступцима повреди углед те дужности, а на предлог Конференције универзитета, Конференције академија и високих школа, министарства надлежног за послове високог образовања, односно Привредне коморе Србије;
- 3) уколико се испуни услов из става 10. овог члана.

Национални савет бира председника из реда својих чланова.

~~Чланови Националног савета имају право на накнаду за рад у висини коју утврди Народна скупштина, на предлог надлежног одбора Народне скупштине.~~
ЧЛАНОВИ НАЦИОНАЛНОГ САВЕТА ИМАЈУ ПРАВО НА НАКНАДУ ЗА РАД У ВИСИНИ КОЈУ УТВРДИ ВЛАДА.

Национално акредитационо тело

Члан 14.

Ради обављања послова акредитације, провере квалитета високошколских установа и јединица у њиховом саставу, вредновања студијских програма и обезбеђивања квалитета у високом образовању Влада образује Национално акредитационо тело.

Национално акредитационо тело има својство правног лица.

Национално акредитационо тело финансира се из прихода од накнада за акредитацију и проверу квалитета високошколских установа и јединица у њиховом саставу, вредновања студијских програма и обезбеђивања квалитета у високом образовању и из других прихода у складу са законом.

УКОЛИКО НАЦИОНАЛНО АКРЕДИТАЦИОНО ТЕЛО НЕ ОСТВАРИ ДОВОЉНО ПЛАНИРАНИХ ПРИХОДА ЗА ПОКРИЋЕ СВОЈИХ РАСХОДА, НЕДОСТАЈУЋА СРЕДСТВА МОГУ СЕ ОБЕЗБЕДИТИ У БУЏЕТУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.

Национално акредитационо тело подноси Влади извештај о свом раду најмање једанпут годишње, а изузетно и на захтев Националног савета и Министарства.

Услови за избор у звање наставника

Члан 74.

У звање наставника може бити изабрано лице које има одговарајући стручни, академски, научни, односно уметнички назив стечен на акредитованом студијском програму и акредитованој високошколској установи и способност за наставни рад.

У звање предавача може бити изабрано лице које има академски назив магистар, односно најмање стручни назив специјалисте академских студија. **ИЗУЗЕТНО, У ПОЉУ МЕДИЦИНСКИХ НАУКА У ЗВАЊЕ ПРЕДАВАЧА МОЖЕ БИТИ ИЗАБРАНО И ЛИЦЕ СА ЗАВРШЕНИМ ИНТЕГРИСАНИМ АКАДЕМСКИМ СТУДИЈАМА И ЗАВРШЕНОМ ЗДРАВСТВЕНОМ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈОМ.**

У звање вишег предавача може бити изабрано лице које има научни назив доктора наука, односно уметнички назив доктора уметности.

У звање професора струковних студија може бити изабрано лице које има научни назив доктора наука, односно уметнички назив доктора уметности и има научне, односно стручне радове објављене у научним часописима или зборницима, са рецензијама, односно уметничка остварења.

У звање предавача, вишег предавача и професора струковних студија из поља уметности може бити изабрано и лице које има високо образовање првог, односно другог степена и призната уметничка остварења.

У звање доцента може бити изабрано лице које је претходне степене студија завршило са просечном оценом најмање осам (8), односно које има најмање три године педагошког искуства на високошколској установи, има научни назив доктора наука, односно уметнички назив доктора уметности, и има научне, односно стручне радове објављене у научним часописима или зборницима, са рецензијама, односно уметничка остварења.

У звање доцента из поља уметности може бити изабрано и лице које има високо образовање мастер академских студија и призната уметничка остварења.

У звање ванредног професора може бити изабрано лице које поред услова из става 6. овог члана има и више научних радова од значаја за развој науке, у

ужој научној области, објављених у међународним или водећим домаћим часописима, са рецензијама, односно више уметничких остварења у уметничкој области оригинално стручно остварење (пројекат, студију, патент, оригинални метод, нову сорту и сл.), односно руковођење или учешће у научним, односно уметничким пројектима, објављен уџбеник или монографију, практикум или збирку задатака за ужу научну, односно уметничку област за коју се бира и више радова саопштених на међународним или домаћим научним скуповима.

У звање ванредног професора из поља уметности може бити изабрано и лице које има високо образовање мастер академских студија и уметничка дела која представљају самосталан допринос уметности.

У звање редовног професора може бити изабрано лице које поред услова из става 8. овог члана има и већи број научних радова који утичу на развој научне мисли у ужој области објављених у међународним или водећим домаћим часописима, са рецензијама, односно већи број признатих уметничких остварења значајних за развој уметности, већи број научних радова и саопштења изнетих на међународним или домаћим научним скуповима, објављен уџбеник или монографију или оригинално стручно остварење, остварене резултате у развоју научно-наставног подмлатка на факултету, учешће у завршним радовима на специјалистичким и мастер академским студијама.

У звање редовног професора из поља уметности може бити изабрано и лице које има високо образовање мастер академских студија и изузетна уметничка дела која су значајно утицала на развој културе и уметности.

Ближи услови за избор у звање наставника утврђују се општим актом високошколске установе, у складу са минималним условима за избор у звања наставника на универзитету из члана 12. став 1. тачка 15) овог закона.

Високошколске установе које остварују академске студијске програме у области теологије једне од традиционалних цркава и верских заједница овлашћене су да општим актом пропишу као неопходан услов сагласност надлежног органа те цркве или верске заједнице за учешће у конкурсима за избор наставника и сарадника, као и сагласност надлежног органа те цркве или верске заједнице за избор у звање наставника (сагласност за службу учења).

Сагласност за службу учења надлежног органа цркве или верске заједнице за избор у звање наставника представља обавезан услов за заснивање радног односа.

Лице које има стечено звање наставника и сарадника у високошколској установи која остварује академске програме у области теологије једне од традиционалних цркава или верских заједница, губи то звање уколико надлежни орган традиционалне цркве или верске заједнице повуче сагласност дату у смислу ст. 13. и 14. овог члана, из разлога што су активности, ставови или понашање тога лица у супротности са уверењима које та црква, односно верска заједница проповеда, учењем или аутономним правом цркве, односно верске заједнице, или уколико подривају њен углед.

Поступак повлачења сагласности цркве и верске заједнице за рад наставника уређује се општим актом високошколске установе, тако да буду ближе прописани разлози за повлачење сагласности за службу учења, учешће

представника управе високошколске установе у поступку и право на изјашњавање наставника о ком се одлучује.

Професор емеритус

Члан 78.

~~Универзитет може, на предлог факултета или друге високошколске јединице, доделити звање професора емеритуса редовном професору у пензији, пензионисаном у претходне три школске године, који има најмање 20 година радног искуства у високом образовању и у области науке, који се посебно истакао својим научним, односно уметничким радом, стекао међународну репутацију и постигао резултате у обезбеђивању наставно-научног, односно наставно-уметничког подмлатка у области за коју је изабран. УНИВЕРЗИТЕТ МОЖЕ, НА ПРЕДЛОГ ФАКУЛТЕТА ИЛИ ДРУГЕ ВИСОКОШКОЛСКЕ ЈЕДИНИЦЕ, ДОДЕЛИТИ ЗВАЊЕ ПРОФЕСОРА ЕМЕРИТУСА РЕДОВНОМ ПРОФЕСОРУ У ПЕНЗИЈИ, ПЕНЗИОНИСАНОМ У ПРЕТХОДНЕ ДВЕ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ, КОЈИ ИМА НАЈМАЊЕ 20 ГОДИНА РАДНОГ СТАЖА НА УНИВЕРЗИТЕТУ, КОЈИ СЕ ПОСЕБНО ИСТАКАО СВОЈИМ НАУЧНИМ, ОДНОСНО УМЕТНИЧКИМ РАДОМ, СТЕКАО МЕЂУНАРОДНУ РЕПУТАЦИЈУ И ПОСТИГАО РЕЗУЛТАТЕ У ОБЕЗБЕЂИВАЊУ НАСТАВНО-НАУЧНОГ, ОДНОСНО НАСТАВНО-УМЕТНИЧКОГ ПОДМЛАТКА У ОБЛАСТИ ЗА КОЈУ ЈЕ ИЗАБРАН, И ТО НАЈМАЊЕ ТРИ МЕНТОРСТВА НА ДОКТОРСКИМ ДИСЕРТАЦИЈАМА, ОДНОСНО НАЈМАЊЕ ТРИ МЕНТОРСТВА НА ДОКТОРСКИМ УМЕТНИЧКИМ ПРОЈЕКТИМА, КАО И ДА ЈЕ БИО РУКОВОДИЛАЦ НАЈМАЊЕ ДВА НАУЧНА ПРОЈЕКТА, ОДНОСНО ДА ИМА НАЈМАЊЕ 12 РЕПРЕЗЕНТАТИВНИХ РЕФЕРЕНЦИ У ПОЉУ УМЕТНОСТИ.~~

Професор емеритус може учествовати у извођењу свих облика наставе на академским студијама другог и трећег степена, бити ментор и члан комисија у поступку израде и одбране докторских дисертација, односно докторских уметничких пројеката, бити члан комисије за припремање предлога за избор наставника универзитета и учествовати у научноистраживачком, односно уметничком раду.

Поступак и услови доделе звања и права лица из става 1. овог члана ближе се уређују општим актом универзитета, а у складу са минималним условима за избор у звања наставника на универзитету из члана 12. став 1. тачка 15) овог закона.

Права и обавезе лица које је изабрано у звање из става 1. овог члана уређују се уговором о ангажовању за извођење наставе.

Укупан број професора емеритуса ангажованих у настави не може бити већи од 3% од укупног броја наставника универзитета.

НАКНАДА ЗА РАД ПРОФЕСОРА ЕМЕРИТУСА, КОЈИ ИЗВОДИ НАСТАВУ НА МАСТЕР АКАДЕМСКИМ СТУДИЈАМА И ДОКТОРСКИМ СТУДИЈАМА ИСПЛАЋУЈЕ СЕ ПОД ИСТИМ УСЛОВИМА КАО И ЛИЦИМА ИЗ ЧЛАНА 93. СТАВ 2. ОВОГ ЗАКОНА.

Поступак за доделу звања професор емеритус покреће високошколска установа у којој је лице провело најмање ~~седам година~~ ДЕСЕТ ГОДИНА у радном односу са пуним радним временом.

Члан САНУ у радном саставу, који је пре пензионисања имао наставно или научно звање, може учествовати у извођењу свих облика наставе на докторским академским студијама, бити ментор и члан комисија у поступку израде и одбране докторске дисертације, бити члан комисије за припремање предлога за избор наставника универзитета и учествовати у научноистраживачком раду.

Звање сарадника

Члан 82.

Звања сарадника су: сарадник у настави, асистент и асистент са докторатом.

Звања сарадника у извођењу наставе у оквиру студијских програма у оквиру образовно-уметничког поља уметности су: уметнички сарадник, виши уметнички сарадник, самостални уметнички сарадник, стручни сарадник, виши стручни сарадник и самостални стручни сарадник.

Звања сарадника у извођењу наставе у оквиру студијских програма страних језика су: лектор и виши лектор.

Високошколска установа може за потребе реализације студијских програма ангажовати и сараднике ван радног односа.

Општим актом високошколске установе прописују се услови за избор у звања сарадника из ст. 2. и 3. овог члана И ВРЕМЕ НА КОЈЕ СЕ ЗАКЉУЧУЈЕ УГОВОР О РАДУ.

Сарадник у настави

Члан 83.

Високошколска установа бира у звање сарадника у настави на студијама првог степена студента ДОКТОРСКИХ АКАДЕМСКИХ СТУДИЈА, мастер академских студија или специјалистичких академских студија, који је ~~студије првог степена студија~~ СВАКИ ОД ПРЕТХОДНИХ СТЕПЕНА СТУДИЈА завршио са просечном оценом најмање осам (8).

Изузетно, високошколска установа струковних студија може да изабере у звање сарадника у настави на студијама првог степена и студента мастер струковних студија или специјалистичких струковних студија, који је студије првог степена студија завршио са просечном оценом најмање осам (8).

За сарадника у настави из уметничког поља може бити изабрано лице које има високо образовање првог степена студија, укупну просечну оцену најмање осам (8) и најмање девет (9) из групе предмета за коју се бира, у складу са општим актом високошколске установе, уколико у тој области нису предвиђене мастер академске студије.

Посебни услови за избор у звање сарадника у настави утврђују се општим актом високошколске установе.

Са лицем из ст. 1. и 2. овог члана закључује се уговор о раду на период од годину дана, уз могућност продужења уговора ~~за још једну годину~~ ДВА ПУТА

ПО ЈЕДНУ ГОДИНУ у току трајања студија, а најдуже до краја школске године у којој се студије завршавају.

Уговор из става 5. овог члана закључује орган пословођења високошколске установе.

Лектори српског језика на високошколским установама у иностранству

Члан 83а

На захтев стране високошколске установе, у складу са међународним уговором и у оквиру међународне сарадње високошколске установе чији је оснивач Република, односно аутономна покрајина, министар, на основу јавног конкурса, а на предлог Комисије за избор лектора српског језика у иностранству, бира на период од три године лектора српског језика и књижевности.

~~Комисију из става 1. овог члана именује министар, а чине је представник Министарства и представници катедри за српски језик и књижевност високошколских установа чији је оснивач Република.~~

~~За лектора српског језика и књижевности може бити изабрано лице које има завршене мастер академске студије, односно основне студије у трајању од четири године према прописима који су важили до ступања на снагу Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 26/05, 100/07 — аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 — аутентично тумачење, 68/15, 87/16 и 27/17 — др. закон), из области филологије и које зна један светски језик, односно језик земље пријема, на нивоу Б1 Заједничког европског оквира.~~

~~Предност при избору има кандидат са завршеним студијским програмом српског језика и књижевности, кандидат са већом просечном оценом на основним и мастер студијама, кандидат са објављеним радовима и наградама, кандидат са радним искуством.~~

~~Уколико на конкурсима нема кандидата са радним искуством, може бити изабран и кандидат без радног искуства, уз препоруку два наставника одговарајуће високошколске установе.~~

~~Изборни период лектора може се продужити за још један мандат.~~

~~Изузетно од става 1. овог члана, Министарство може, без спровођења јавног конкурса, предложити страниј високошколској установи кандидата који већ обавља послове лектора или лице које је прошло јавни конкурс и ушло у најужи избор за лектора на страниј високошколској установи, уз сагласност кандидата.~~

~~Министарство обезбеђује средства за подршку раду лектора српског језика у иностранству изабраних у складу са овим законом, до износа плате наставника у одговарајућем звању на страниј високошколској установи на којој ће лектор бити ангажован.~~

Ближе услове у погледу избора, програма рада лектора српског језика на страним високошколским установама и других питања од значаја за ангажовање лектора, прописује министар.

Асистент

Члан 84.

Високошколска установа бира у звање асистента, студента докторских студија који је сваки од претходних степена студија завршио са просечном оценом најмање осам (8) и који показује смисао за наставни рад.

Под условима из става 1. овог члана високошколска установа може изабрати у звање асистента и магистра наука, односно магистра уметности коме је прихваћена тема докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта.

Посебни услови за избор у звање асистента утврђују се општим актом високошколске установе.

Изузетно, за наставу на клиничким предметима високошколска установа бира у звање асистента лице са завршеном одговарајућом здравственом специјализацијом.

За асистента из уметничког поља може бити изабрано лице које има академски назив магистра уметности и уметничка дела која показују смисао за самостално уметничко стваралаштво, уколико у уметничкој области за коју се бира нису предвиђене докторске студије.

За асистента из уметничког поља може бити изабрано лице које је завршило академске студије првог степена и има уметничка дела која показују смисао за самостално уметничко стваралаштво, уколико у уметничкој области за коју се бира нису предвиђене мастер академске, односно докторске студије.

Са лицем изабраним у звање асистента закључује се уговор о раду на период од три године, са могућношћу продужења ~~за још три године~~ ДВА ПУТА ПО ТРИ ГОДИНЕ.

Могућност продужења уговора о раду из става 7. овог члана односи се и на асистенте који су стекли научни назив доктора наука, односно уметнички назив доктора уметности.

Уговор из става 7. овог члана закључује орган пословођења високошколске установе.

Рангирање и упис кандидата

Члан 100.

Високошколска установа врши упис на студије у складу са законом, уз вредновање опште, стручне и уметничке матуре.

Високошколска установа својим општим актом утврђује који се испити са опште, стручне и уметничке матуре вреднују приликом уписа на студије и утврђује критеријуме на основу којих се обавља класификација и избор кандидата за упис на студије.

Високошколска установа сачињава ранг листу пријављених кандидата за упис на студије првог степена на основу општег успеха постигнутог у средњем образовању у четворогодишњем трајању и на матурским испитима, резултата испита за проверу посебних знања, склоности и способности и по потреби на основу успеха на националним и интернационалним такмичењима, у складу са општим актом високошколске установе.

ВИСОКОШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ МОГУ ПРИЛИКОМ УПИСА СТУДЕНАТА НА СТУДИЈЕ ДА УВЕДУ ТЕСТ СКЛОНОСТИ.

ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА КОЈА ОБРАЗУЈЕ ВЕРСКЕ СЛУЖБЕНИКЕ ТРАДИЦИОНАЛНИХ ЦРКАВА И ВЕРСКИХ ЗАЈЕДНИЦА, УПИСУЈЕ ПОД УСЛОВИМА ИЗ СТ. 1 – 3. ОВОГ ЧЛАНА И КАНДИДАТЕ КОЈИ СУ ЗАВРШИЛИ БОГОСЛОВСКУ МАТУРУ.

Високошколска установа уписује под условима из ст. 1–3. овог члана и кандидате који су завршили међународно признату матуру (International Baccalaureate Diploma Programme и др.).

Право уписа на студије првог степена стиче кандидат који је на ранг листи из става 3. овог члана рангиран у оквиру броја студената из члана 99. овог закона.

Студент студија првог степена друге самосталне високошколске установе, лице које има стечено високо образовање на студијама првог степена и лице коме је престао статус студента у складу са овим законом, може се уписати на студије првог степена, под условима и на начин прописан општим актом самосталне високошколске установе.

Право из става 6 8. овог члана остварује се на лични захтев.

На студије другог и трећег степена кандидат се уписује под условима, на начин и по поступку утврђеном општим актом и конкурсом самосталне високошколске установе.

Стручно упутство о упису кандидата на високошколске установе, упису по афирмативним мерама и другим питањима од значаја за упис на високошколску установу чији је оснивач Република, доноси министар.

Студенти

Члан 148.

Студенти уписани на студије до ступања на снагу овог закона у складу с одредбама чл. 82–88. Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 76/05, 100/07 – аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 – аутентично тумачење, 68/15 и 87/16) могу завршити студије по започетом студијском програму, условима и правилима студија, најкасније до истека рока који се одређује у двоструком броју школских година потребних за реализацију студијског програма, рачунато од дана почетка студирања тог студијског програма.

~~Студенти уписани на основне студије и на студије на вишим школама до 10. септембра 2005. године могу завршити те студије по започетом наставном~~

~~плану и програму, условима и правилима студија, најкасније до краја школске 2021/2022. године, а студенти уписани на интегрисане студије из поља медицинских наука, до краја школске 2022/2023. године. СТУДЕНТИ УПИСАНИ НА ОСНОВНЕ СТУДИЈЕ И НА СТУДИЈЕ НА ВИШИМ ШКОЛАМА ДО 10. СЕПТЕМБРА 2005. ГОДИНЕ МОГУ ЗАВРШИТИ ТЕ СТУДИЈЕ ПО ЗАПОЧЕТОМ НАСТАВНОМ ПЛАНУ И ПРОГРАМУ, УСЛОВИМА И ПРАВИЛИМА СТУДИЈА, НАЈКАСНИЈЕ ДО КРАЈА ШКОЛСКЕ 2025/2026. ГОДИНЕ, А СТУДЕНТИ УПИСАНИ НА ИНТЕГРИСАНЕ СТУДИЈЕ ИЗ ПОЉА МЕДИЦИНСКИХ НАУКА, ДО КРАЈА ШКОЛСКЕ 2026/2027. ГОДИНЕ.~~

~~Студенти уписани на магистарске студије до 10. септембра 2005. године могу завршити те студије по започетом плану и програму, условима и правилима студија, најкасније до краја школске 2021/2022. године. СТУДЕНТИ УПИСАНИ НА МАГИСТАРСКЕ СТУДИЈЕ ДО 10. СЕПТЕМБРА 2005. ГОДИНЕ МОГУ ЗАВРШИТИ ТЕ СТУДИЈЕ ПО ЗАПОЧЕТОМ ПЛАНУ И ПРОГРАМУ, УСЛОВИМА И ПРАВИЛИМА СТУДИЈА, НАЈКАСНИЈЕ ДО КРАЈА ШКОЛСКЕ 2025/2026. ГОДИНЕ.~~

~~Кандидати који су пријавили докторску дисертацију до 10. септембра 2005. године, односно студенти који су уписали докторске студије по прописима који су важили до тог датума, могу да стекну научни назив доктора наука, односно да заврше докторске студије по започетом плану и програму, условима и правилима студија, најкасније до краја школске 2021/2022. године. КАНДИДАТИ КОЈИ СУ ПРИЈАВИЛИ ДОКТОРСКУ ДИСЕРТАЦИЈУ ДО 10. СЕПТЕМБРА 2005. ГОДИНЕ, ОДНОСНО СТУДЕНТИ КОЈИ СУ УПИСАЛИ ДОКТОРСКЕ СТУДИЈЕ ПО ПРОПИСИМА КОЈИ СУ ВАЖИЛИ ДО ТОГ ДАТУМА, МОГУ ДА СТЕКНУ НАУЧНИ НАЗИВ ДОКТОРА НАУКА, ОДНОСНО ДА ЗАВРШЕ ДОКТОРСКЕ СТУДИЈЕ ПО ЗАПОЧЕТОМ ПЛАНУ И ПРОГРАМУ, УСЛОВИМА И ПРАВИЛИМА СТУДИЈА, НАЈКАСНИЈЕ ДО КРАЈА ШКОЛСКЕ 2025/2026. ГОДИНЕ.~~

Студенти из става 1. овог члана имају право да наставе започете студије у складу са одредбама овог закона, на начин и по поступку утврђеним општим актом високошколске установе.

Стечени стручни, академски, односно научни називи

Члан 149.

Стручни, академски, односно научни назив који је стечен према прописима који су важили до ступања на снагу Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 76/05, 100/07 – аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 – аутентично тумачење, 68/15 и 87/16), у погледу права која из њега произлазе, изједначен је са одговарајућим називом у складу са чланом 127. тог закона.

Лице које је стекло или стекне стручни назив специјалисте струковних студија завршавањем специјалистичких струковних студија у складу са Законом о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 76/05, 100/07 – аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 – аутентично тумачење, 68/15 и 87/16) задржава право на његово коришћење у складу са прописима према којима их је стекло.

Високошколске установе које су, у складу са чланом 128. став 1. Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 76/05, 100/07 – аутентично

тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 – аутентично тумачење, 68/15, 87/16 и 88/17), издавале дипломе о стеченом научном називу доктора наука, а које су у време одбране докторске дисертације и издавања дипломе имале решење о испуњености услова за почетак рада и обављање делатности, у складу са чланом 116. став 2. истог закона, а нису имале сагласност на наставни план магистарских студија према прописима који су важили до ступања на снагу тог закона, сматра се да су издавале дипломе о стеченом научном називу доктора наука у складу са законом.

ВИСОКОШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ КОЈЕ СУ У ПЕРИОДУ ОД СТУПАЊА НА СНАГУ ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ („СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РС”, БР. 76/05, 100/07 - АУТЕНТИЧНО ТУМАЧЕЊЕ, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 - АУТЕНТИЧНО ТУМАЧЕЊЕ, 68/15 И 87/16) ЗАВРШНО СА ШКОЛСКОМ 2012/2013. ГОДИНОМ УПИСИВАЛЕ СТУДЕНТЕ ПО УСВОЈЕНИМ НАСТАВНИМ ПЛАНОВИМА И ПРОГРАМИМА, ОДНОСНО ПО СТУДИЈСКИМ ПРОГРАМИМА УСВОЈЕНИМ ОД СТРАНЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА, КОЈИ СУ ИСПУНИЛИ СВЕ ОБАВЕЗЕ У СКЛАДУ СА ПРОГРАМОМ СТУДИЈА КОЈЕ СУ ПОХАЂАЛИ, СМАТРА СЕ ДА СУ ИЗДАВАЛЕ ДИПЛОМЕ О СТЕЧЕНИМ СТРУЧНИМ И АКАДЕМСКИМ НАЗИВИМА У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ.

СТРУЧНИ, АКАДЕМСКИ НАЗИВ СТЕЧЕН У СКЛАДУ СА ОДРЕДБОМ СТАВА 4. ОВОГ ЧЛАНА У ПОГЛЕДУ ПРАВА КОЈА ИЗ ЊЕГА ПРОИЗЛАЗЕ ИЗЈЕДНАЧЕН ЈЕ СА ОДГОВАРАЈУЋИМ СТРУЧНИМ, АКАДЕМСКИМ НАЗИВОМ ПРОПИСАНИМ ЧЛАНОМ 127. ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ („СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РС”, БР. 76/05, 100/07 – АУТЕНТИЧНО ТУМАЧЕЊЕ, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 – АУТЕНТИЧНО ТУМАЧЕЊЕ, 68/15 И 87/16), ОДНОСНО ЧЛАНОМ 110. ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ („СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РС”, БР. 88/17, 67/19, 27/18 - ДР. ЗАКОН, 73/18, 6/20 - ДР. ЗАКОНИ, 11/21 - АУТЕНТИЧНО ТУМАЧЕЊЕ, 67/21 И 67/21 - ДР. ЗАКОН).

АНАЛИЗА ЕФЕКТА

Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

- 1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?
- 2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

Подаци о броју студената уписаних до 10. септембра 2005. године, нису у потпуности утврђени, али се сматра да их је између 4 и 5 хиљада. То су они студенти који су још увек активни.

Број предавача на високошколским установама у области медицине износи око 2000 наставника и сарадника, јер су ту укључени и они који изводе наставу на клиничким предметима, а примарна активност им је пружање здравствене заштите.

Предложеним изменама и допунама Закона о високом образовању, најпре треба да се регулише продужење рока за завршетак студија студентима који су уписани до 10. септембра 2005. године на свим нивоима студија. Предлаже се продужење рока за три године од 1. октобра ове године, односно четири од 1. октобра прошле године.

Предложене измене и допуне у вези са начином финансирања Националног акредитационог тела, треба да доведу до изједначавања финансирања овог тела са начином финансирања осталих тела и агенција у Републици Србији и обезбеђивање финансијске самоодрживости НАТ-а.

Предложеним изменама се продужава изборни период сарадницима у настави за још једну годину, а асистентима за још три године.

Изменама Закона се потврђује и могућност високошколских установа да уведу тест склоности, уз резултате државне матуре, при упису студената.

- 3) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?
- 4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

У области високог образовања уочен је проблем са финансирањем Националног тела за акредитацију и проверу квалитета у високом образовању. Наиме, када је 2017. године основано ово тело, предвиђено је да се оно финансира из накнада за акредитацију које плаћају високошколске установе. Међутим, уочено је да то није довољно за несметано функционисање НАТ-а.

Уочено је и да у појединим областима асистенти не могу да на време заврше обавезе око израде докторских дисертација, због сложености истраживања и због тога морају да прекину радни однос на високошколским установама након 6 година.

Критеријуми за избор професора емеритуса нису најадекватнији, а нарочито за област уметности. Због тога се не могу увек изабрати они најбољи професори за емеритусе, који би допринели побољшању квалитета високог образовања.

5) Која промена се предлаже?

6) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Документ са којим се Нацрт закона усаглашава је Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године. Значај се огледа у постизању повећаног квалитета, релевантности и праведности високог образовања. Измене Закона о високом образовању предложене су након уочених проблема приликом примене појединих одредби Закона.

Промене које се предлажу:

Чланом 1. Предлога закона врши се измена у члану 11. став 14. Закона, чиме се омогућава да висина накнаде за рад Националног савета коју утврђује Влада Републике Србије, буде изједначена са висином накнаде за друга слична тела, као што је на пример Национални савет за науку. На овај начин би Влада Републике Србије одређивала накнаду, која би могла лакше да се измени, уколико буде потребно, како би остала на нивоу накнада осталих тела, а не би морало о томе да се одлучује на седницама Народне скупштине. Сматрамо да је правично да се накнада за рад у сличним телима уједначи односно да сви буду награђени на исти начин.

Чланом 2. Предлога закона врши се допуна члана 14. став 3. Закона, чиме се начин финансирања Националног акредитационог тела (НАТ) изједначава са начином финансирања осталих тела и агенција у Републици Србији и обезбеђује финансијска самоодрживост НАТ. Такође, на овај начин поступа се у складу са препорукама Панела Европске асоцијације за обезбеђење квалитета у високом образовању ((European Association for Quality Assurance in Higher Education – ENQA), који је у свом Извештају о усклађености НАТ са Европским стандардима и смерницама ((Standards and Guidelines for quality assurance in the EHEA – ESG) из фебруара 2020. године, констатовоао да је неопходно да успостављања стабилног начина финансирања, кроз израду дугорочних финансијских планова и финансијску подршку из државног буџета, а у циљу отклањања примедби ENQA у примени ESG и обнављању пуноправног чланства у овој организацији. Од оснивања НАТ-а, ово тело се финансирало из накнада за акредитацију, а не из буџета. Преласком на делимично буџетско финансирање избегла би се евентуална потреба повећања накнада за поступке

акредитације високошколских установа и студијских програма, које плаћају високошколске установе у Србији.

Чланом 3. Предлога закона врши се допуна члана 74. Закона, чиме се одређује ко још може да буде у пољу медицинских наука предавач (из разлога што поједина лица која су компетентна да буду предавачи у области медицинских наука закон својом дефиницијом није обухватао). Досадашња пракса је показала да се само у пољу медицинских наука појавила потреба за ангажовањем ових лица, па је због тога само ово поље обухваћено изменама. Ово поље је специфично због потребе да се практичари у већој мери укључе у наставу, за разлику од других области.

Чланом 4. Предлога закона врши се измена и допуна члана 78. Закона, чиме се на конкретнији начин прецизирају услови за професора емеритуса, као и то да имајући у виду да досадашња накнада за рад професора емеритуса није дефинисана, потребно је да се дефинише у складу са реалном накнадом која одговара лицима која се налазе у продужењу радног односа.

Анализом досадашње праксе на универзитетима, утврђено је да би требало прецизирати и мало изменити услове за стицање звања професора емеритуса. Наиме, претходно постављени услови нису на јасан и прецизан начин обезбеђивали у потпуности избор најбољих кандидата, па је академска и стручна јавност упутила иницијативе за измену критеријума из става 1 члана 78. Закона. Такође, током јавне расправе о нацрту Закона, достављен је предлог да се за професоре емеритусе из области уметности пропишу посебни критеријуми за избор, јер је за њих до сада било јако тешко да испуне одређене критеријуме који су били постављени, а односили су се првенствено за остала поља.

Чланом 5. Предлога закона којим се мења и допуњује члан 82. Закона, чиме се имајући у виду да се у пракси јавило као проблематично питање времена закључења уговора о раду, овим прецизира да високошколска установа својим актом регулише и време на које се закључује уговор о раду

Чланом 6. Предлога закона врши се измена члана 83. Закона, чиме се, имајући у виду да су сарадници у настави и асистенти у радном односу, ангажовани у наставном процесу и имају право да студирају троструки број школских година потребних за реализацију студијског програма (студирање уз рад, члан 109), треба омогућити да за време студија могу да буду поново бирани у дато звање. Тиме се омогућава задржавање младих на ВШУ и квалитетније извођење наставног процеса.

Чланом 7. Предлога закона врши се измена члана 83а. тако што се бришу тачке 2-8, имајући у виду да се у пракси показало да страни партнери траже да делимично учествују у избору лектора, као и да постоји проблем у вези надокнаде за њихов рад, која би требало да уважава критеријуме конкретне државе, целисходније је да ова материја уређује одлуком министра.

Чланом 8. Предлога закона којим се мења члан 84. Закона, чиме се, имајући у виду да су сарадници у настави и асистенти у радном односу, ангажовани у наставном процесу и имају право да студирају троструки број школских година потребних за реализацију студијског програма. (студирање уз рад, члан 109), треба омогућити да за време студија могу да буду поново бирани у дато звање. Тиме се омогућава задржавање младих на ВШУ и квалитетније извођење наставног процеса.

Чланом 9. Предлога закона мења се члан 100. Закона, имајући у виду да је у разговору са факултетима уочено је да неки од њих желе да уведу тест склоности, а нису у питању области спорта и уметности, код којих је тест раније предвиђен, те се сматра да је потребно дати могућност ВШУ да уведу додатно тестирање. Током консултација са високошколским установама о концепту државне матуре, један број факултета је, због великог броја пријављених кандидата тражио да и даље може да организује селекцију бруцоша, путем одређеног теста. У питању је десетак факултета, који су изнели овакав захтев и то за само поједине студијске програме. У питању су медицински факултети, факултети који образују студенте из области информационих технологија, Факултет организационих наука, као и студијски програми психологије. Ефекти овога су обезбеђивање бољег квалитета уписаних студената на овим програмима, а они који се не буду уписали на ове факултете уписиваће се на оне које буду навели као наредне жеље за упис. Слична пракса постоји у земљама региона и у Европској унији, поготово у првим годинама након увођења државне матуре, када је потребно оставити високошколским установама могућност избора, а у складу са њиховом аутономијом.

Такође, високошколске установе које образују верске службенике традиционалних цркава и верских заједница, уписује под условима из ставова 1. до 3. овог члана и кандидате који су завршили богословску матуру.

Чланом 10. Предлога закона мења се члан 148. Закона, имајући у виду да се у претходном периоду већи број студената уписаних до 10. септембра 2005. године на свим нивоима студија, доставио је иницијативу за продужење завршетка студија по започетом наставном плану и програму, условима и правилима студија, те се продужава рок за завршетак студија на свим нивоима за три године. Сматрамо да је ово оптималан рок за завршењак студија по страним програмима.

Чланом 11. Предлога закона мења се и допуњује члан 149. Закона, имајући у виду да су се након доношења важећег Закона о високом образовању јавили као спорни академски називи за студенте који су уписивали основне студије по плановима и програмима којима нису предвиђени ЕСПБ на установама које су у тренутку уписа студената имале решење о испуњености услова за почетак рада и обављање делатности, а акредитацију добиле накнадно, те се овом допуном изједначавају стечена права у складу са Законом.

Промена је потребна и то у обиму како је Предлогом закона предложено.

Промене обухватају област високог образовања и то: Национални савет за високо образовање, наставно особље и студенте.

Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године је базични документ, чији се принципи примењују у приступу за израду Закона о измени и допуни Закона о високом образовању.

Предлог закона је усклађен са прописима Европске уније.

Кључна питања за утврђивање циљева

- 1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).
- 2) Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доводе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).
- 3) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?
- 4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?

Основни циљ подударан је са Стратегијом развоја високог образовања у смислу да високо образовање треба да директно доприноси одрживом развоју праведног друштва, заснованог на знању и иновацијама, развоју културе, технологије и критичког мишљења, као и неговању културне разноликости. С обзиром на значај образовања за целокупни привредни и друштвени развој, и на релативно неповољну образовну структуру становништва, и даље је потребно спроводити активности којима се доприноси повећању броја високообразованих грађана.

Општи циљ 1 произлази из визије СРОС 2020 да обезбеди квалитетно образовање за постизање пуног потенцијала сваког детета, младе и одрасле особе у РС.

Посебни циљ 2.1: Унапређени квалитет понуде, људских ресурса и исхода високог образовања

Посебни циљ 2.2: Унапређена релевантност високог образовања на националном и међународном нивоу

Посебни циљ 2.3: Унапређени обухват и праведност високог образовања

У складу са Стратегијом образовања и васпитања у РС до 2023. године и Акционим планом за спровођење ове Стратегије, предвиђено се креирање Оквира за праћење и вредновање (ОПВ) квалитета високог образовања. Овај оквир ће бити успостављен до најкасније до краја године, како би се утврдила листа индикатора квалитета у високом образовању, на основу које би се успоставили модели рангирања високошколских установа, у циљу подизања квалитета високог образовања. Циљ је да се унапреди релевантност високог образовања на националном, али и на међународном нивоу.

Општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе.

Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

- 1) Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „*status quo*” опција?

Да

- 2) Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?

Да

- 3) Да ли су, поред рестриктивних мера (забране, ограничења, санкције и слично) испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?

Да

- 4) Да ли су у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?

Да

- 5) Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?

Не

- 6) Да ли циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора могу да буду укључене у процес спровођења јавне политике, односно прописа или се проблем може решити искључиво интервенцијом јавног сектора?

Да

- 7) Да ли постоје расположиви, односно потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција?

- 8) Која опција је изабрана за спровођење и на основу чега је процењено да ће се том опцијом постићи жељена промена и остварење утврђених циљева?

Приликом израде Предлога закона разматрана је опција да, у случају да не дође до измене ЗОВ-а, унапређење високог образовања, у делу који се предлаже, не би могло да се реализује.

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

- 1) Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?
- 2) Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?
- 3) Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?
- 4) Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?
- 5) Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?
- 6) Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

За спровођење овог закона нису потребна додатна средства у Буџету Републике Србије за 2023. годину, док ће у наредним годинама бити предвиђено додатно издвајање од 75 милиона динара годишње у буџету Републике Србије, како би се суфинансирао рад Националног тела за акредитацију и обезбеђење квалитета у високом образовању.

Кључна питања за анализу економских ефеката

- 1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?
- 2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?
- 3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?
- 4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?
- 5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

- 6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

Питања која се односе на *анализу* економских ефеката нису меродавна за материју Предлога закона.

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

- 1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Предложене измене Закона о високом образовању ће имати позитивне ефекте на студенте, који могу да очекују квалитетније високо образовање.

- 2) Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици свели на минимум?
- 3) На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, би утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници ромске националне мањине, необразовани, незапослени, избегла и интерно расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?
- 4) **Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавање, као и на услове за рад** (нпр, промене у стопама запослености, отпуштање технолошких вишкова, укинута или новоформирана радна места, постојећа права и обавезе радника, потребе за преквалификацијама или додатним обукама које намеће тржиште рада, родну равноправност, рањиве групе и облике њиховог запошљавања и слично)?

На основу предложених измена Закона о високом образовању, омогућава се да се сарадници у настави задрже још једну, а асистенти још три године у том статусу, уколико нису успели да на време заврше мастер или докторске студије, због сложености истраживања, пре свега на поступку израде докторске дисертације. На тај начин они остају у систему високог образовања, са могућношћу напредовања.

- 5) Да ли изабране опције омогућавају равноправан третман, или доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица (нпр, на основу националне припадности, етничког порекла, језика, пола,

родног идентитета, инвалидитета, старосне доби, сексуалне оријентације, брачног статуса или других личних својстава)?

- 6) Да ли би изабрана опција могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва, на који начин и у којем обиму?
- 7) Да ли би се реализацијом изабраних опција позитивно утицало на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу и на који начин?
- 8) Да ли би се реализацијом изабране опције утицало на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе и на који начин?

Ефекти реализације изабране опције утичу на високо образовање и то на равноправан статус наставног особља и студената.

Увођење теста склоности на појединим високошколским установама у поступку државне матуре, довешће до побољшања квалитета уписаних студената, а тиме и до побољшања квалитета самог високог образовања. Сви матуранти који желе да упишу студије имаће могућност за то, јер постоји значајно већи број акредитованих места на високошколским установама, од броја свршених средњошколаца. Међутим, на оним студијским програмима, за које влада велико интересовање, биће предвиђени и тестови склоности за додатну селекцију пријављених кандидата.

Могућност да се сарадници у настави задрже још једну, а асистенти још три године у том статусу, уколико нису успели да на време заврше мастер или докторске студије довешће до побољшања квалитета високог образовања. Задржаће се најбољи у систему високог образовања, са могућношћу напредовања.

Кључна питања за анализу ефеката на животну средину

- 1) Да ли изабрана опција утиче и у којем обиму утиче на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије?
- 2) Да ли изабрана опција утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну?
- 3) Да ли изабрана опција утиче на здравље људи?

- 4) Да ли изабрана опција представља ризик по животну средину и здравље људи и да ли се допунским мерама може утицати на смањење тих ризика?
- 5) Да ли изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област?

Одредбе Закона о високом образовању које су предмет измена и допуна немају утицаја на животну средину.

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

- 1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?
- 2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?
- 3) Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести ?
- 4) Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?
- 5) Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?
- 6) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?
- 7) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Изабрана опција је у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика.

ПОДЗАКОНСКИ АКТИ

На основу овлашћења Влада ће донети следећи акт:

– акт о висини накнаде за обављање послова члановима Националног савета за високо образовање – члан 1. Предлога закона (члан 11.став 14. Закона); Рок за доношење акта о је 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

– Самосталне високошколске установе и високошколске установе ће морати да измене своје стауте и поједине друге опште акте, како би инкорпорирале предвиђене измене Закона о високом образовању.

Кључна питања за анализу ризика

- 1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?
- 2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?
- 3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

Уколико се предложене опције усвоје, нема посебног ризика за њихово спровођење.

**ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ
ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ**

1. Овлашћени предлагач прописа: Влада

Обрађивач: Министарство просвете

2. Назив прописа

Предлог закона о изменама и допунама Закона о високом образовању
Draft Law on amendmends to the Law on Higher Education

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум):

а) Одредба Споразума која се односе на нормативну саржину прописа,

Споразум, Наслов VIII Политике сарадње, Члан 102. Образовање и стручно оспособљавање

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума,

Општи рок утврђен чланом 72. Споразума

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума,

Потпуно

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума,

/

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније.

/

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

а) Навођење одредби примарних извора права Еевропске уније и оцене усклађености са њима,

/

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

/

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима,

/

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност,

/

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније.

/

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе директиве).

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

не

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

Не

8. Сарадња са Европском унијом и учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености.

У поступку израде предметног материјала није била консултована Европска комисија, односно друга стручна тела Европске уније.